

- 2) Универзитетската клиника за психијатрија, Здружение на психијатри на република Македонија и Здружение на психолози на Република Македонија
- 3) Комисија за ментално здравје

ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

1) Финансиските трошоци за обезбедување на болничка здравствена заштита на душевно болните лица кои се со изречена мерка од суд "задолжително лекување и чување" опфаќаат:

- болнички ден (сместување и исхрана во стандардни болнички услови) за стационарни пациенти.

- лекување со спроведување на дијагностички процедури и рехабилитациони мерки.

- лекови кои се наоѓаат на болничката листа,

- потрошен материјал за ординирање на терапијата

- психосоцијален третман на пациентите како и

- помош и нега на пациентите

Министерството за здравство месечно ќе ги распределува средствата на здравствените установи извршители на активностите врз основа на доставени фактури и извештаи за реализација на активностите содржани во Програмата.

Во прилог на фактурите здравствените установи имаат обврска да достават пресметка за секој пациент поединечно и листа на референтни цени на услуги на ФЗОМ согласно кои е извршено фактурирањето за оние услуги кои се предвидени со програмата.

Здравствените установи кои се извршители на овие активности од Програмата, најдоцна до 15.01.2014 година да достават до Министерството за здравство извештаи за реализираните мерки и активности во 2013 година.

2) Финансиските трошоци за изработка на Национална стратегија за развој на менталното здравје во Република Македонија 2013 – 2020 година.

Извршителот на оваа активност е Комисијата за ментално здравје и е потребно до крај на месец март 2013 година да ја изработи Национална стратегија за развој на менталното здравје во Република Македонија 2013 – 2020 година

3) Финансиски трошоци за активностите за навремено дијагностицирање на депресијата и намалување на стапката на самоубиства:

- подготовка на Прашалник за проценка на ментален статус кај ученици и доставување до педагошко-психолошките служби во основните и средни училишта во Републиката. Извршители на оваа активност се ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија Скопје, Здружението на психијатри на Република Македонија и Здружението на психолози на Република Македонија

- подготовка на Прашалник за проценка на ментален статус кај студенти и негово доставување до Здравствената станица при УКИМ. Извршител на оваа активност е ЈЗУ ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија Скопје.

- одржување на едукативни работилници во основните и средните училишта (два пати во годината) и со останатите субјекти вклучени во процесите за помош на суицидалните лица - полиција, противпожарни единици, екипи на брза помош. (еднаш во годината). Извршители на оваа активност се ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија Скопје, Здружението на психијатри на Република Македонија и Здружението на психолози на Република Македонија.

4) Финансиски трошоци за подмирување на зостанат долг односно превземени обврски од Програмата за здравствена заштита на лица со душевни растројства во Република Македонија за 2012 година.

За реализација на мерките и активностите предвидени со Програмата за здравствена заштита на лица со душевни растројства во Република Македонија за 2013 година потребни се следните средства:

	Износ
1. Подготовка на Прашалник за проценка на ментален статус кај ученици	40.000,00
2. Подготовка на Прашалник за проценка на ментален статус кај студенти	40.000,00
3. Одржување на едукативни работилници	90.000,00
4. Изработка на Национална стратегија за развој на менталното здравје 2013-2020 година	150.000,00
5. Судски случаи (лица со изречена мерка задолжително чување и лекување)	29.680.000,00
6. Превземени обврски од 2012 година	6.000.000,00
ВКУПНО:	36.000.000,00

Програмата ќе се реализира во обем и содржина на средствата одобрени од Буџетот на Република Македонија за 2013 година во висина од 36.000.000,00 денари.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 41-9980/1-12
3 јануари 2013 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

158.

Врз основа на член 16 ставовите 2 и 3 од Законот за здравствената заштита ("Службен весник на Република Македонија", бр. 43/12 и 145/12), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 3.01.2013 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА СИСТЕМАТСКИ ПРЕГЛЕДИ НА УЧЕНИЦИТЕ И СТУДЕНТИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2013 ГОДИНА

I. Вовед

Децата од училишна возраст се посебна популациозна група која се карактеризира со интензивни физички, психолошки и социјални промени, што ги прави исклучително ранливи на неповолните ризик фактори од околината. Промените во правец на стекнување поголема независност придружено со склоноста кон експериментирање со нови животни стилови и активности, креираат нови здравствени ризици поврзани во прв ред со однесувањето. Поради тоа, раната детекција на здравствените како и на психо-социјалните, развојните и бихејвиоралните ризици треба да претставува приоритет во грижата за училишните деца и младина. Најчестите причини за морбидитет и морталитет кај оваа возрастна група се намерните и ненамерни повреди, последиците од ризичното сексуално однесување, пореметувања на менталното здравје (депресија, анорексија, булимија), недоволна физичка активност и неправилна исхрана.

Класичен метод за скрининг на здравјето на училишните деца и младина се систематските прегледи, кои се вршат организирано во јавните здравствени установи од страна на службите за превентивна здравствена заштита и превентивна стоматолошка заштита на училишни деца.

Покрај систематскиот преглед, превентивниот тим врши и едукација на учениците, наставничкиот кадар, родителите/старателите преку предавања и работа во мала и голема група избирајќи теми според утврдените приоритети и според изборот на учениците.

При систематскиот преглед се врши и редовна имунизација против заразни заболувања според Календарот за имунизација на Република Македонија.

Посебно вулнерабилната група на деца и адолесценти е онаа која е надвор од образовниот систем. Здравствениот сектор во соработка со патронажната служба, РЗМ и НВО превзема активен пристап во откривањето на овие деца и нивно упатување до превентивните тимови кои обезбедуваат превентивна здравствена заштита на децата. Според проценките тој број изнесува околу 5000 деца на возраст од 7-18 години или 20% од вкупниот број на деца од училишна возраст. Овој проблем е особено голем кај децата Роми кои се осипуваат во процесот на образование или пак не ги посетуваат редовно основните и средни училишта.

Целта на систематскиот преглед е:

- Следење на физичкиот и психосоцијалниот развој,
- Рана детекција на здравствени проблеми и навремен третман,
- Рано препознавање на ризични видови на однесување - детекција на бихејвиорални ризици,
- Едукација за усвојување на здрави животни стилови,
- Едукација за важноста на навремената и целосна вакцинација.

Возраст на вршење на систематски прегледи:

Задолжителни систематски прегледи се вршат во 1-во, 3-то, 5-то, 7-мо одделение. Средношколците се опфатени со систематски прегледи во 1-ви и 4-ти клас (или 3-та завршна година), а студентите во 1-ва година. Содржината на систематскиот преглед зависи од возраста на ученикот.

Содржина на систематскиот преглед:

1. Општ лекарски преглед:

- мерење на телесната тежина и висина и одредување на ИТМ;
- преглед на кожата;
- согледување на постоење на деформитети на локомоторниот систем;
- општ лекарски преглед и преглед по системи (кардиоваскуларен, респираторен, дигестивен, нервен, урогенитален систем);
- мерење на пулсот и крвниот притисок;
- испитување на вид, слух и говорот;
- земање на податоци во врска со пубертетот кај двата пола и менарџа (кај ученички и студентки);
- земање податоци во врска со сексуалната активност на адолесцентите и употребата на контрацепција и заштита од СПИ;
- земање на податоци за употреба и злоупотреба на супстанции (пушење, алкохол, таблети, дроги);
- земање податоци за рано откривање на знаци на депресија и други пореметувања на менталното здравје
- земање на податоци за постоење на насилно однесување (булинг)
- давање препорака за понатамошни специјалистички прегледи доколку е потребно;
- прибирање на податоци од наставниците и психолозите за успехот и однесувањето на ученикот и давање на потребни совети;

- контрола на извршените вакцинации и ревакцинации и преземање мерки за комплетирање на вакциналниот статус.

Наодите од систематскиот преглед се евидентираат во Картонот за систематски прегледи на училишни деца, изготвен од Заводот за здравствена заштита на мајки и деца; отстапувањата се запишуваат во картонот со преземање на соодветни мерки за санирање и следење.

Контролни и целни прегледи: Во зависност од констатираните претходни состојби, се вршат контролни и целни прегледи за поедини видови на однесување или заболување/состојба.

2. Лабораториски преглед

- хемоглобин во крв и
- албумен и билирубин во урина

3. Стоматолошки преглед

- контрола и евиденција на состојбата на забалото (млечни, трајни заби, кариес, екстракција и пломба индекси);
- откривање на деформитети и неправилности во развојот на забите и вилиците;
- евиденција на констатираната состојба во здравствениот картон.

4. Превентивна стоматолошка заштита

Националната Стратегија за превенција на оралните заболувања кај децата до 14 години во Република Македонија за периодот 2008-2018 година, предвидува 5 групи на превентивни мерки за редукција на забниот кариес кај децата:

1. Механичка и хемиска контрола на деналниот плак
2. Примена на флуориди (ендогено и егзогено)
3. Дисциплина во режимот на внесување на шеќери
4. Залевање на фисури и јамички
5. Едукација и мотивација за одржување на орално-то здравје

Предвидени активности:

- Залевање на фисурите и јамичките (кај сите деца кои се во прво одделение), при што се залеваат 4-те први трајни молари. Кај дел од децата со специјални потреби кај кои има висок кариес ризик, потребни се средства за обезбедување на пасти за локална заштита на нивните заби со троен ефект.
- Здравствено-промотивни активности (изготвување, печатење и дистрибуција на едукативно-пропаганден материјал).

За извршување на овие активности и набавка на потребните средства одговорни се ЈЗУ Здравствени домови во Република Македонија и нивните превентивни тимови (стоматолог-сестра).

II. Моментална состојба

Според последните обработени податоци за систематски прегледи на училишни деца и младина во 2011/2012 година беше планирано да се извршат 114 856 систематски прегледи на ученици од основното образование и 46.675 систематски прегледи на ученици од средно образование. Во 2011/2012 година, во основните училишта систематските прегледи се извршени кај 100% од планираните ученици (115.172 прегледани ученици), додека во средните училишта извршени се 81.0% од планираните систематски прегледи (37.093 прегледани ученици).

Добиените податоци од наодите делумно ја отсликуваат здравствената состојба на учениците.

III. Мерки кои треба да се преземат за подобрување на состојбите

Во насока на подобрување на здравствената состојба и квалитетот на превентивната здравствена заштита на децата од училишна возраст и младината, како и обезбедување на одржлив систем на надзор врз подобрување на здравјето, потребно е извршување на следните мерки:

1. Мерки за подобрување на превентивната здравствена заштита на децата од училишна возраст и младина

- Систематски прегледи во 1-во, 3-то, 5-то, 7-мо одделение како и во 1-ва и 4-та година (завршна) година од средното образование.

- Систематски прегледи на студенти во 1-ва година факултет.

- Дополнителни превентивни контролни и целни прегледи кај учениците каде е најдено отстапување.

- Превентивни стоматолошки прегледи.

2. Јакнење на капацитетите на тимовите кои обезбедуваат превентивна здравствена заштита на училишни деца и младина за:

- активности од областа на здравствена едукација и промоција,

- за употреба на новиот Картон за систематски прегледи на ученици и упатството за систематски прегледи на училишни деца,

- за употреба на Прирачникот за водење на психосоцијално интервју при работа со адолесценти и млади со цел навремено откривање на бихејвиорални ризици и навремено справување со ризичните видови на однесување,

- за едукација на учениците за усвојување на здрави животни стилови,

- за рана детекција на бихејвиорални ризици кај учениците,

- за рана детекција на здравствени проблеми и упатување за навремен третман,

- за комуникација со родители за зголемување на опфатот за имунизација со поедини вакцини како и за редовна имунизација против заразни заболувања според календарот за имунизација.

Овие мерки ќе се изведуваат преку:

- Организирање и изведување на тренинзи наменети за превентивните тимови, патронажната служба и РЗМ.

- Изработка на прирачници за адолесцентно здравје и здрави животни стилови.

3. Мерки за подобрување на пристапот до информации на сите деца од училишна возраст и младина, како и за родители:

- Изработка на здравствено-промотивни материјали за ученици.

- Изработка на здравствено-промотивни материјали за родители.

- Одржување на здравствено-воспитни предавања и работилници за ученици на теми поврзани со ризични видови на однесување (ризично сексуално однесување, сексуално преносливи инфекции, ХИВ/СИДА, употреба и злоупотреба на супстанции, неправилна исхрана и недоволна физичка активност).

- Организирање и изведување на работилници со родители во училиштата, рурални средини и ромски заедници за важноста на имунизацијата и превенција на ризични видови на однесување кај децата и адолесцентите.

- Обезбедување на сеопфатни услуги за унапредување на сексуалното и репродуктивно здравје на адолесценти и млади во советувалиштата за млади "Сакам да знам" во амбуланта Водно, Скопје (едукација, индивидуално и групно советување, превентивни прегледи, едукација на родители).

4. Мерките за унапредување на здравјето на децата кои се надвор од образовниот систем:

- Активно откривање и здравствено просветување преку теренски посети од страна на патронажната служба и РЗМ за населбите во кои живеат Роми.

- Упатување до превентивните служби во јавниот здравствен сектор за систематски прегледи и имунизација.

- Упатување до постоечки организирани форми на здравствена промоција и едукација во локалните заедници.

- Соработка со невладиниот сектор кој работи на промоција на адолесцентно здравје во локалната заедница со посебен акцент на ромските населби.

- Обезбедување на сеопфатни услуги за унапредување на сексуалното и репродуктивно здравје на адолесценти и млади во советувалиштата за млади "Сакам да знам" во амбуланта Шуто Оризари, Скопје (едукација, индивидуално и групно советување, превентивни прегледи, едукација на родители).

5. Следење и евалуација на здравствената состојба на децата и адолесцентите:

- унапредување на системот на раководење со податоци за превентивна здравствена заштита на деца од училишна возраст и младина;

- воспоставување на систем за документирање на наодите од систематските прегледи преку примена на Картони за систематски прегледи кај училишни деца;

- техничка и стручна подршка (теренски посети) на превентивните тимови, патронажната служба и РЗМ за правилно користење на картоните за систематски прегледи;

- изготвување на Извештај за здравствена состојба и заштита на децата со предлог мерки за унапредување на состојбата.

IV. Цели на Програмата

Главна цел на Програмата е да обезбеди услови за зачувување и унапредување на здравјето на сите деца од училишна возраст и студентите преку превенција и рана детекција на здравствените ризици и нарушувањата на здравјето.

1. Специфични цели:

1.1. Превенција и рана детекција на здравствените ризици и нарушувањата на здравјето на учениците и студентите.

1.2. Јакнење на капацитетите на здравствените работници од превентивните тимови.

1.3. Подигање на степенот на информираност на учениците и студентите за здрави животни стилови со цел рана превенција на незаразни заболувања.

1.4. Документирање на податоци за здравствената состојба и здравственото однесување на учениците и студентите во национална база на податоци која ќе послужи како основа за креирање на навремени и соодветни јавно-здравствени интервенции.

V. Очекувани резултати (индикатори на успешност)

1.1. Обем на извршени систематски прегледи (над 90%)

1.2. Број на откриени и прегледани деца во образовниот систем на терен.

1.3. Број на едукативни работилници за родители.

1.4. Број на изготвени и дистрибуирани едукативни материјали – прирачници за здравствените работници.

1.5. Број на изготвени едукативно-промотивни материјали наменети за учениците и родителите.

1.6. Број на извршени теренски посети за стручно-методолошка поддршка-проценка.

1.7. Број на работилници за проценка на капацитетите на превентивните тимови.

1.8. Број (процент) на залеани заби кај ученици од прво одделение во однос на вкупниот број на деца.

1. Проценка на бројот на ученици и студенти за 2013 година

Бројот на учениците и студентите кои треба да бидат систематски прегледани во 2013 година е добиен од Државниот завод за статистика.

1.1. Основно образование:

Во 2013 година со систематски прегледи треба да бидат опфатени 113.097 ученици од основните училишта, од кои:

- 22.130 ученици во 1 одделение.
- 22.460 ученици во 3 одделение.
- 44.470 ученици во 5 одделение.
- 24.037 ученици во 7 одделение.

1.2. Средно образование:

Во средните училишта во текот на 2013 година, со систематски прегледи ќе бидат опфатени 46.675 ученици и тоа:

- 24.315 ученици во први клас
- 22.360 ученици во четврти клас.

1.3. Високо образование:

Во 2013 година, со систематски прегледи ќе бидат опфатени 18.152 студенти од прва година високо образование.

Вкупно ученици (основно и средно) како и студенти кои треба да бидат опфатени со систематски прегледи се 177.924.

VI. Потребни финансиски средства

	ПРОГРАМА ЗА СИСТЕМАТСКИ ПРЕГЛЕДИ НА УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ	Потребни ресурси
		човечки Финансиски
1	Партиципација за лабораториски прегледи на лица од 7-18 години неопфатени во образовниот систем. 1000 x 50,00 ден.	50.000,00
2	2.1. Општ систематски преглед на неосигурани лица неопфатени во образовниот систем. 1000 x 320,00 ден.	320.000,00
	2.2. Систематски стоматолошки прегледи на неосигурани лица од 7-18 години неопфатени во образовниот систем. 1000 x 100,00 ден.	100.000,00
	2.3. Лабораториски систематски прегледи на неосигурани лица од 7-18 години неопфатени во образовниот систем. 1000 x 250,00 ден.	250.000,00
3	3.1. Средства за стоматолошки материјал за заштита (залевање, запечатување) на првите трајни молари кај децата во прво одделение.	1.200.000,00
	3.2. Средства за пасти за локална примена кај деца со посебни потреби наменети за превенција од кариес (за деца со посебни потреби до 14 години и со тежок вид на ментална и физичка попреченост во развојот).	1.200.000,00
4	Изготвување и печатење на прирачници за здравствени работници за вршење на систематски прегледи и имунизација и за водење на психосоцијално интервју при работа со адолесценти и млади.	100.000,00
5	Теренски посети за проценка на превентивната служба за систематски прегледи и имунизација во здравствените домови. 34 посети x 10.000,00 ден.	340.000,00
6	Работилници за обука на превентивните тимови кои вршат систематски прегледи и имунизација на теми поврзани со имунизација, вршење на систематски прегледи и здравје на училишни деца и адолесценти. 5 x 30.000,00 ден.	150.000,00
7	Изготвување на промотивно-едукативни материјали за ученици на теми поврзани со здравјето на адолесцентите и младите (сексуално и репродуктивно здравје, исхрана, здрави животни стилови, ментално здравје).	150.000,00
8	Доставување на извештај со анализа и коментар за систематски прегледи извршени во 2013 година (ИЈЗ)	5.000,00
9	Партиципација на 177.924 за осигурани студенти и ученици за извршени систематски прегледи која се трансферира до ЈЗУ.	4.135.000,00
	ВКУПНО	8.000.000,00

Финансирање

Мерките и активностите предвидени во оваа програма ќе се финансираат од Буџетот на Република Македонија предвиден за реализација на оваа програма за неосигурани ученици и студенти.

Распределбата на средствата по Програмата ја врши Министерството за здравство квартално на ЈЗУ - извршители на активностите, врз основа на доставени фактури и извештаи за реализација на активностите содржани во Програмата.

Програмата за систематски прегледи на учениците и студентите во Република Македонија за 2013 година ќе се финансира и со дополнителни средства во износ од 1.700.000,00 денари обезбедени преку донации.

VIII. Извршители на Програмата

Систематските прегледи ќе ги извршуваат превентивните тимови од ЈЗУ- здравствени домови (доктор-сестра), а за студентите од универзитетите систематските прегледи ќе ги извршуваат превентивни тимови од здравствените домови како и специјализирани тимови за таа дејност во рамките на универзитетите во градовите каде се наоѓаат универзитетите.

Превентивната стоматолошка заштита ќе ја извршуваат превентивните стоматолошки тимови (стоматолог-сестра) од ЈЗУ здравствени домови.

Здравствено промотивната активност ќе ја извршуваат истите тимови во соработка со Заводот за здравствена заштита на мајки и деца.

Заводот за здравствена заштита на мајки и деца во соработка со Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе изработи прирачници за здравствени работници, едукативно-промотивни материјали за учениците.

ПРОГРАМА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА ЗА 2013 ГОДИНА

I. Појдовна основа

Заводот за мајки и деца ќе изготви Прирачник за водење на психосоцијално интервју при работа со адолесценти и млади со цел навремено откривање на бихевиорални ризици и навремено справување со ризичните видови на однесување (ризично сексуално однесување, депресија, пореметување во исхраната, насилно однесување).

Заводот за здравствената заштита на мајки и деца во соработка со Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе врши едукација на превентивните тимови за систематски прегледи и имунизација во ЈЗУ-здравствени домови во Република Македонија.

Заводот за здравствена заштита на мајки и деца ќе изведува теренски посети за стручно-методолошки надзор на превентивните служби за систематски прегледи и имунизација во ЈЗУ - здравствените домови во Република Македонија и ќе изготви извештај за проценката.

Заводот за здравствената заштита на мајки и деца во соработка со поливалентната патронажна служба и РЗМ ќе учествува во откривање на семејства кои имаат деца надвор од образовниот систем со цел вклучување на истите во здравствениот систем заради изведување на систематски прегледи вакцинација и унапредување на нивното здравје.

Заводот за здравствената заштита на мајки и деца во соработка со превентивните тимови и членовите на локалните заедници и граѓанскиот сектор ќе учествуваат во здравствена едукација на деца од училишната деца и младина кои живеат во рурални средини или припаѓаат на ромските заедници и не посетуваат училиште.

Советувалиштата за сексуално и репродуктивно здравје "Сакам да знам" (амбулантата Водно и амбулантата Шуто Оризари во рамките на Здравствен Дом Скопје) ќе вршат едукација, советување и превентивни прегледи за сексуално и репродуктивно здравје на адолесценти и млади.

IX. Доставување на Годишни извештаи и рокови

Заводот за здравствената заштита на мајки и деца во соработка со Институтот за јавно здравје ќе достави Информација за извршување на мерките од Програмата до Министерството за здравство на Република Македонија.

Институтот за Јавно здравје на Република Македонија ќе изготви извештај за наодите од систематските прегледи и ќе го достави до Министерството за здравство на Република Македонија најдоцна до 31.01.2014 година.

X. Следење на реализација на Програмата (мониторинг и евалуација)

Надзор над спроведувањето на Програмата врши Министерството за здравство и по потреба поднесува извештај до Владата на Република Македонија.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 41-9937/1-12
3 јануари 2013 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

159.

Врз основа на член 4 став 2 од Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр. 79/2009, 36/11 и 51/11) и член 31 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2013 година ("Службен весник на Република Македонија" бр. 171/12), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 3.01.2013 година, донесе

Остварувањето на социјалната заштита во Република Македонија во 2013 година се заснова на Законот за социјалната заштита, Законот за семејството, Законот за вработување на инвалидните лица, Законот за употреба на знаковниот јазик, Законот за инвалидски организации, Законот за цивилни инвалиди од војната, кривично правните прописи и други закони и подзаконски акти, со кои се уредени правата и услугите од социјалната заштита.

Со Програмата поблиску се уредуваат подрачјата на социјална заштита, потребите на населението од социјална помош и заштита, социјалната превенција и средствата за остварувањето на социјалната заштита. Програмата е усогласена со одредбите од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2013 година, со кој се предвидува донесување на Програма на Владата на Република Македонија за средствата наменети за социјални надоместоци.

Со Програмата се врши усогласување на социјалната заштита со потребите на граѓаните за подобрување и развој на услугите и мерките од социјална заштита.

Програмата се заснова на политиките и определбите на Владата на Република Македонија за 2013 година, со која се имплементираат стратешките приоритети на Републиката за тековната година, Оперативниот план за активните програми и мерки за вработување за 2013 година, Националната стратегија за деинституционализација во системот на социјална заштита во Република Македонија 2008-2018 година, Оперативниот план за спроведување на Национална стратегија за деинституционализација во системот на социјална заштита во Република Македонија 2008-2018 година, Акцискиот план за имплементација на Стратегијата за интеграција на бегалци и странци 2008-2014 година, Програмата за помош и поддршка при реинтеграција на повратници во Република Македонија согласно со реадмисионите договори, ревидираната Национална стратегија за изедначување на правата на лицата со инвалидност 2010-2018 година, Националната стратегија за старите лица 2010 – 2020 година, ревидираната Национална стратегија за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост во Република Македонија 2010-2020 година, Националната стратегија за спречување и заштита од семејно насилство 2012-2015 година, Програмата за развој на социјалната заштита 2011-2021 година и Буџетот на Република Македонија за 2013 година.

Во остварувањето и развојот на социјалната заштита во 2013 година, значајно место ќе имаат меѓународните документи, конвенциите и препораките, меѓу кои се: Стратегијата за социјална кохезија на Европскиот комитет за социјална кохезија, Милениумските развојни цели на ОН во делот на првата развојна цел: намалување на сиромаштијата и други препораки врз основа на кои ќе се врши постапно приближување кон законодавството на ЕУ.

II. Подрачја на социјална заштита

Социјалната заштита се остварува преку систем на мерки, активности и политики за спречување и надминување на основните социјални ризици на кои е изложен граѓанинот во текот на животот, за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост и за јакнење на неговиот капацитет за сопствена заштита. Социјалната заштита во 2013 година ќе се реализира преку обезбедување на: